

Motion till riksdagen 2005/06:Fö224

av **Hans Backman (fp)**

Förebyggande av skador vid översvämningar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en baskompetens för arbete med att förebygga skador av översvämningar skall byggas upp i Sverige på nationell nivå efter norsk och engelsk förebild.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utbildning och forskning inom området förebyggande av skador vid översvämningar skall förstärkas för att på sikt möta behovet av kompetensförsörjning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att riktlinjer, strategier eller handböcker skall tas fram till stöd för lokala och regionala myndigheter.

Motivering

Årets översvämningar i Lagan i västra Småland aktualiserar på nytt de återkommande översvämningproblemen som vi sett i Sverige de senaste 15–20 åren. 2004 års översvämningar, liksom de i Emån i östra Småland 2003, är exempel på effekten av intensiva sommarregn. Sådana har även givit problem längs flera älvar i södra och mellersta Norrland, till exempel i Ångermanälven i augusti 1993 och i Ljungan och Ljusnan sommaren 2000. Det måste vidtas åtgärder för att förbättra Sveriges beredskap vid hanteringen av översvämningar.

Sverige ligger efter många andra europeiska länder när det gäller att hantera översvämningar. England, Tyskland och Holland satsar många miljoner på förebyggande åtgärder och i Norge har man hög beredskap. I Sverige finns, till skillnad från många andra europeiska länder, ingen myndighet med nationellt ansvar. Trots att experterna varnar för att översvämningshoten ökar så har vi i Sverige inte ens gjort en samlad riskbedömning.

Fel! Okänt namn på

Sannolika förskjutningar i klimatet mot ännu större nederbörd inom större delen av landet och mer frekventa och svåra extremsituationer samt en större sårbarhet hos samhället förvärrar situationen. Vägar, järnvägar och annan viktig infrastruktur ligger ofta lågt och sårbart i våra älvdalgångar och slås därför lätt ut av översvämningar. Vidare har bebyggelsen krupit allt närmare vattnet. Av landets 3,5 miljoner byggnader ligger enligt SCB 426 000 inom 100 meter från kust- eller strandlinje.

Oavsett de eventuella effekterna av klimatförändringarna kan man konstatera att de extremsituationer som inträffar i sig utgör tillräckliga skäl för att ta översvämningensriskerna på största allvar och planera för åtgärder som kan minska skadeverkningarna. Det är därför angeläget att se över hur vi på bästa sätt ska kunna skydda oss mot effekterna av framtida översvämningar. Såväl risken för människors liv och hälsa som samhällsekonomiska hänsyn motiverar en diskussion och översyn av hur planläggning och genomförande av sådana åtgärder organiseras.

Det löpande ansvaret för att genomföra regeringens policy när det gäller översvämningar ligger i England på the Environment Agency och i Norge på Norges vassdrags- og energidirektorat. Bägge dessa verk har en central roll, både i arbetet med att förebygga översvämningar och då det gäller att tillvarata statens intresse i planärenden, när exploatering och skyddet mot översvämningar ställs mot varandra. Bägge har stora personalresurser för arbete med översvämningar.

I Sverige finns på den centrala nivån några verk med ett fåtal handläggare som har uppgifter kopplade till översvämningar. Räddningsverket stöder och övervakar det lokala räddningstjänstarbetet i samband med en akut översvämningssituation. Verket ger bidrag till kommuner som vill skydda sig mot framtida översvämningar och till forskningsinsatser inom området. De bidragsbelopp som finns tillgängliga är dock klart otillräckliga.

Det som kännetecknar Sverige är det stora ansvar som läggs på den lokala nivån.

Kommunernas resurser för att arbeta med översvämningar är dock ofta otillräckliga. Den regionala nivån, i detta fall länsstyrelserna, har en samordnande roll men bristande befogenheter att ingripa för att förebygga eller förhindra översvämningar. Det märks att oron för att klimatförändringar ska orsaka ännu svårare översvämningssituationer i framtiden är mycket stor i England, Holland och Tyskland. Där satsar man därför mycket på förebyggande insatser för att gardera sig för framtida händelser. Vi i Sverige tar en stor risk som inte gör en samlad bedömning av hur stora dessa risker är för vårt vidkommande.

Experter inom området anser att kommuner och länsstyrelser kan behöva ett handgripligt och lättillgängligt stöd. Nuvarande stöd, främst genom Räddningsverkets rådgivning, ekonomiska bidrag och översiktliga översvämningsskator, är ändamålsenliga men otillräckliga.

Jag delar dessa experters uppfattning och anser därför att en baskompetens för arbete med att förebygga skador av översvämningar ska byggas upp i Sverige på nationell nivå efter norsk och engelsk förebild. Verksamheten skulle ge stöd till att samordna lokala initiativ och att se till att de genomförs i

Fel! Okänt namn på

enlighet med en övergripande och långsiktig strategi. Den behövs också för att följa upp åtgärderna. Det praktiska arbetet skulle kunna utföras inom regionala enheter, vars ansvar avgränsas efter avrinningsområden. Verksamheten skulle då baseras på god lokalkännedom och en naturlig anknytning till berörda kommuner, älvgrupper och andra intressenter.

Utbildning och forskning inom området måste förstärkas för att på sikt möta behovet av kompetensförsörjning.

Riktlinjer, strategier eller handböcker behöver tas fram till stöd för lokala och regionala myndigheter. Det bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Stockholm den 29 september 2005

Hans Backman (fp)